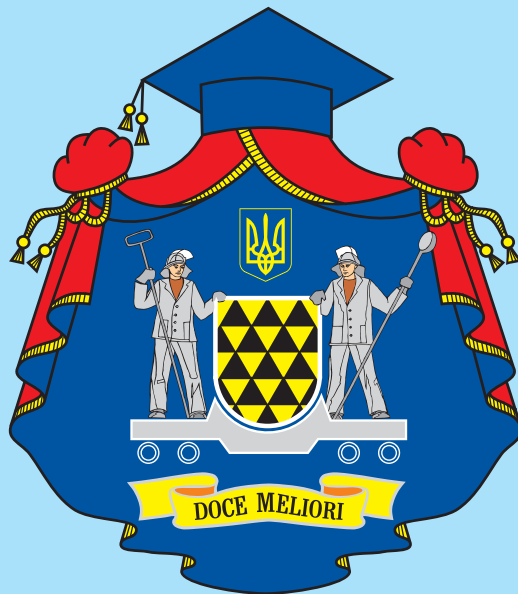

НАЦІОНАЛЬНА МЕТАЛУРГІЙНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ІННОВАЦІЙНА ТЕХНОЛОГІЯ ОДЕРЖАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНИХ І ЗАХИСНИХ ПОКРИТТІВ

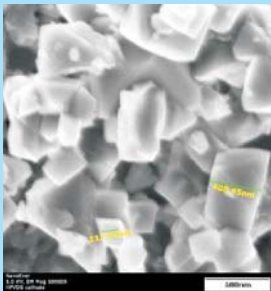
Технологія, що одержала назву VDS процес, має всі переваги існуючих традиційних вакуумних, плазмових і лазерних процесів напилення за якісними показниками структури покриття на атомному або «нано» рівні. Разом з тим, вона має неперевершену ефективність напилювання. У деяких випадках ця технологія може бути застосована для напилювання в контрольованому газовому середовищі або на повітрі.

У порівнянні із традиційними методами напилювання, VDS процес забезпечує:

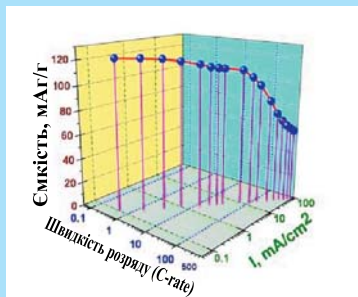
- високоефективне нанесення широкого спектру матеріалів на всілякі види підкладок;
- відсутність необхідності у використанні зв'язувальних речовин зі збереженням неперевершених адгезивних властивостей покриття;
- одержання широкого діапазону товщин покриття з мінімумом показника різнотовщинності;
- створення наноструктурованих тонких плівок високого ступеня гомогенності й мінімальною кількістю поверхневих дефектів;
- низьку вартість виробництва.

Ефективність процесу при виробництві плівок методами напилювання визначається основними двома факторами:

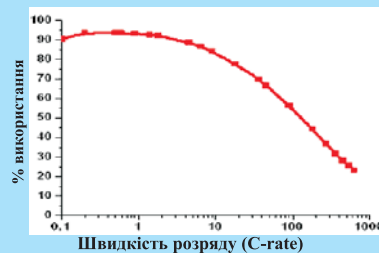
- кількістю матеріалу, який переноситься від випарника до підкладки;
- кількістю матеріалу, що осаджується на підкладку.

Мікроструктура зразків, які були одержані методом VDS

Результати електрохімічного тестування електродів на базі LiMn_2O_4 , які були отримані технологією VDS, демонструють високий рівень питомої енергії та потужності

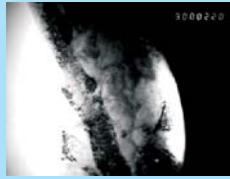

Основною особливістю VDS технології є те, що напилювання матеріалу відбувається при одночасному збільшенні обох факторів. Це забезпечує одержання високощільних або пористих керамічних та металокерамічних покриттів заданої товщини на металевих (керамічних) підкладках. Швидкість напилювання перевищує 100 $\mu\text{m}/\text{сек}$, що в 100-1000 разів більше, ніж в існуючих вакуумних PVD, CVD технологіях і в 10 разів більше в порівнянні із плазмовими й «коатинг» технологіями нанесення матеріалів.

а)

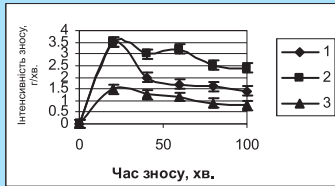

б)

в)

Фрагменти продуктів розпаду переохолодженого аустеніту чавуну типу ИЧХ16НМФТ: а, б, –х30000; в –х 37000

$$(I_3 \times 10^{-3} \text{ г/хв})$$

1 - литий стан;

2 – $T_{\text{АУСТ}} = 950^{\circ}\text{C}$, $\tau = 50$ хв; $T_{\text{ІЗОТ}} = 650^{\circ}\text{C}$,
 $\tau = 2$ год 50 хв., гартування у воду;

3 - $T_{\text{АУСТ}} = 950^{\circ}\text{C}$, $\tau = 50$ хв; $T_{\text{ІЗОТ}} = 350^{\circ}\text{C}$,
 $\tau = 1$ год 20 хв., гартування у воду

Зміна інтенсивності зношування чавуну типу ИЧХ16НМФТ

НОВІТНЯ ТЕХНОЛОГІЯ ФЕРИТНОГО (ТЕПЛОГО) ПРОКАТУВАННЯ ОСОБЛИВОТОНКОЛИСТОВОЇ НИЗЬКОВУГЛЕЦЕВОЇ ТА УЛЬТРОНИЗЬКОВУГЛЕЦЕВОЇ СТАЛІ ДЛЯ ХОЛОДНОЇ ШТАМПОВКИ АБО ГЛИБОКОЇ ВИТЯЖКИ

Технологія призначена для отримання тонкого листа із низьковуглецевих сталей, який широко використовується в автомобільній та інших галузях машинобудування при виготовленні холодною штамповкою деталей кузова автомобіля, а також деталей промислових та побутових виробів.

Технологія дозволяє:

- використовувати гарячекатаний прокат замість холоднокатаного або отримати якісний підкат для станів холодної прокатки (підвищення відносного подовження на 20% при незмінній високій міцності $\sigma_b = 280\text{--}320$ МПа);
- знизити собівартість металопродукції на 20–50 дол./т. за рахунок зменшення витрат на електроенергію та природний газ у зв'язку з виключенням з технології виробництва особливотонкого прокату технологічних переробок – холодної прокатки та відпалу;
- збільшити вихід годної листової продукції та підвищити продуктивність праці;
- знизити витратний коефіцієнт використання сировини та матеріалів;
- використовувати досліджені режими прокатки при організації в Україні виробництва ультронизьковуглецевих сталей та тонкого листа з них в умовах ВАТ «Запоріжжесталь»

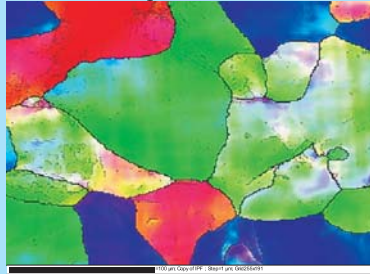
Розроблено:

- *раціональні режими прокатки, які включають обробку металу при субкритичних температурах;*
- *визначено верхня та нижня температурні границі феритної зони залежно від кількості вуглецю в хімічному складі металу (0,001–0,025%), це гарантує проведення прокатки тонкого листа із ультранизьковуглецевої сталі в зоні температур однофазного феритного стану, та забезпечує одержання в готовому прокаті мікроструктури з рівномірним зерном фериту, що передбачено ДСТУ 16523–97;*
- *розроблені вимоги до мікроструктури, які забезпечують тонколистовому прокату необхідну штампуємість.*

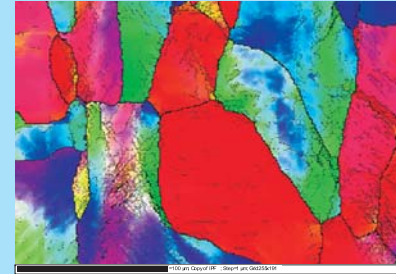
Режими феритного прокатування пройшли дослідно-промислове випробування на одноклітьовому стані ДУО 280 в умовах ІЧМ ім. З.І. Некрасова НАНУ та на НТЛС 1680 в умовах ВАТ «Запоріжсталь».

Рулони гарячекатаного прокату з особливо тонколистової низьковуглецевої сталі

*центральна зона штаби
(ступінь деформації 32,3%)*

поверхнева зона штаби

Карти розподілу локальних орієнтувань в ультранизьковуглецевій сталі 01ЮТ, отримані за методом аналізу дифракційних картин зворотно розсіяних електронів (EBSD) із використанням Кікучі -лінії

ТЕХНОЛОГІЯ МОДИФІКУВАННЯ КОНСТРУКЦІЙНИХ І ПОРШНЕВИХ СПЛАВІВ СИСТЕМИ AL-Si

Запропонована нова екологічно чиста технологія модифікування силумінів способами позапічної обробки розплаву, яка забезпечує підготовку і введення в сплав легуючої композиції для модифікування з попередньою та наступною обробкою сплаву перед розливкою.

Модифікуючий ефект зберігається впродовж шести годин після введення легуючої композиції, що значно покращує обробку і розширює технологічні можливості процесу в порівнянні з іншими способами модифікування.

Технологія забезпечує отримання високоякісних відливок, спроможних працювати в умовах гідро - і пневмонагрузок в різних середовищах при існуючих видах лиття в кокілі і пісчано-глиняні форми.

Механічні властивості сплавів стабільні і складають: для конструкційних сплавів $\sigma_B=280-340$ МПа, $\sigma_{0,2}=220-320$ МПа, $\delta=6-10\%$ і для поршневих силумінів 70-85 нв.

Відливка має комплексну конфігурацію з товщиною стінки 8-9 мм, яка стабілізована гідростатичним тиском перед деструкцією в межах 350-380 МПа.

Технологія гарантує збереження необхідної кількості основного модифікуючого елементу в ході можливих повторних переплавок.

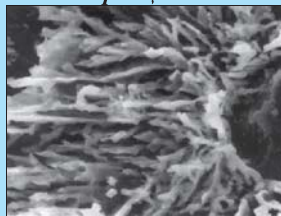
Нестандартні способи позапічної обробки забезпечують:

- *додаткове подрібнення вихідних кристалів твердого розчину кремнію і формування тонкодиференційованої евтектики;*
- *економію елементів-модифікаторів у 1,5-2 рази;*
- *отримання стійких властивостей в перетинах відливки різної товщини;*
- *збільшення міцностних властивостей на 30-40% і пластичності у 1,5-2 рази в порівнянні зі сплавами, які не піддавались позапічній обробці.*

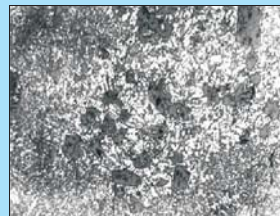

a)

Модифікований доевтектичний силумін

б)

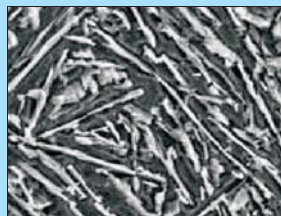

a)

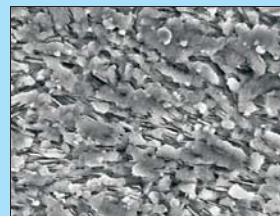
Модифікований заевтектичний силумін

б)

a)

б)

Евтектична структура сплаву системи Al-Si при модифікуванні бором (а) і композицією бор-олово (б); $\times 1000$

ЗАСІБ ТИМЧАСОВОГО ПРОТИКОРОЗІЙНОГО ЗАХИСТУ МЕТАЛОПРОКАТУ

Розроблений засіб на основі рослинних відходів харчової промисловості є екологічно безпечним і нетоксичним. Захист металопрокату (з шліфованою, травленою поверхнею і з прокатною окалиною) від атмосферної корозії при його зберіганні і транспортуванні здійснюється на завершальній стадії технологічного процесу виробництва.

Умови застосування:

- зануренням (на 1-2 хвилини) в розчин консерваційного складу;
- розпилюванням розчину в потоці прокатного стану;
- нанесенням розчину на поверхню пензлем або валиком.

Консерваційний склад застосовується у вигляді водного розчину концентрацією 3 – 5 %.

Сушіння металопрокату в природних умовах.

Властивості:

- водорозчинний;
- не вимагає розконсервації після застосування;
- гарантійний термін захисту – 2 - 3 місяці.

Зберігання і транспортування металопрокату із захисним покриттям може здійснюватися на відкритих майданчиках і в умовах морського клімату.

Застосування засобу тимчасового протикорозійного захисту не приводить до істотного підвищення собівартості продукції (вартість антикорозійної обробки – до 5 гривень на тунну металопрокату).

Досвід використання

Протикорозійний склад ефективно застосовується для захисту арматурного прокату.

а)

б)

*Стан поверхні арматурного прокату через 1 місяць після його обробки протикорозійним складом в морському порту «Південний»:
а) – з покриттям; б) – без покриття.*

Вигляд розчину консерванту

ТЕХНОЛОГІЯ ПЕРЕРОБКИ БІОМАСИ І ДРУГИХ ОРГАНІЧНИХ ВІДХОДІВ З ВИРОБНИЦТВОМ ДЕРЕВНОГО ВУГІЛЛЯ, ТЕПЛОВОЇ І ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Розроблена технологія забезпечує ефективну утилізацію різних відходів біомаси: лузги соняшника, лушпайки гречки й рису, шкарлупи горіхів, деревної стружки і інше. Переробка біомаси і органічних відходів здійснюється в теплогенераторі шляхом термоокислювального піролізу. При цьому виробляється піролізний газ і коксовий залишок (деревне вугілля). Піролізний газ без очищення використовується як паливо для одержання теплової енергії. Коксовий залишок може використовуватися як технологічний продукт - шляхом його активації, з одержанням активованого вугілля на виході з камери піролізу, або як енергетичний продукт - при прямому спалюванні чи наступній газифікації.

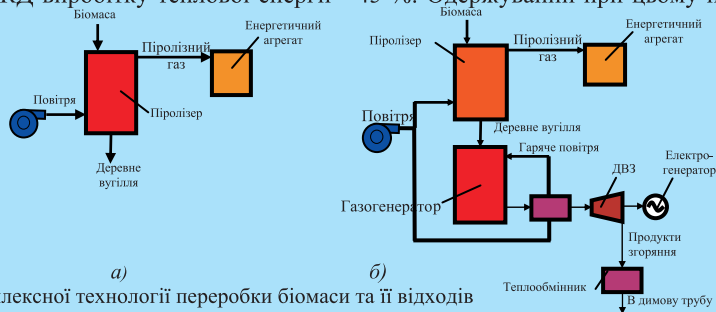
Переваги розробленої технології:

- *автотермічність процесу термоокислювального піролізу, що дозволяє створювати автономні установки по переробці біомаси та її відходів безпосередньо в місцях їх утворення;*
- *відносно низька температура процесу піролізу (500-600 С) завдяки слабоокислювальній атмосфері у теплогенераторі;*
- *повне використання біомаси та її відходів за рахунок комплексного використання всіх продуктів піролізу.*

Реалізація комплексної технології переробки біомаси та її відходів можлива за двома варіантами:

- а) виробництво теплової енергії у вигляді високотемпературних продуктів згоряння і коксового залишку – деревного вугілля;
- б) одержання теплової енергії і генераторного газу, що подається у двигун внутрішнього згоряння (ДВЗ), підключений до електрогенератора.

Дослідна установка термоокислювального піролізу потужністю 70 кВт по заданій біомасі забезпечує загальний ККД процесу 90-95 %, в тому числі ККД виробітку теплової енергії - 45 %. Одержуваний при цьому піролізний газ має теплотворну здатність 16 МДж/м³.

Варіанти комплексної технології переробки біомаси та її відходів

